

Παράδειγμα πρόληψης των δασικών πυρκαγιών στα δάση φελλοδρυός της Καταλονίας : Επιστροφή των αιγών και τον προβατίνων στη Vínès (Ανατολικά Πυρηναία)

Η ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ

Ο δασώδης ορεινός όγκος της περιοχής Aspres υπέστη το 1976 μία μεγάλη πυρκαγιά που έκαψε 15000 εκτάρια. Οι φελλοφόρες βελανιδιές (*Quercus suber*) επέζησαν και η μακκία βλάστηση έκανε την επανεμφάνισή της. Οι δήμοι του ορεινού όγκου συνενώθηκαν σε S.I.V.U.¹ DFCI με στόχο την εύρεση λύσεων για τη βέλτιστη πρόληψη του κινδύνου. Μεταξύ αυτών, η κοινότητα Vínès αιτήθηκε στις δασικές και κτηνοτροφικές υπηρεσίες να τη συνδράμουν στη δημιουργία ενός σχεδίου κτηνοτροφικής επαναφοράς με στόχο DFCI, σύμφωνα με το πρότυπο αντιστοίχων εμπειριών δασοκτηνοτροφικής DFCI στις εκτάσεις φελλοδρυός της Καταλονίας.

Το 1988 συστήθηκε Κτηματική και Κτηνοτροφική Ένωση (AFP) σε έκταση 328 εκταρίων μακκίας βλάστησης, στην οποία μετείχαν 94 ιδιοκτήτες.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε πρόσκληση υποβολής προτάσεων και το 1989 η κοινότητα κατέληξε σε απόφαση, επιλέγοντας σχέδιο χρηματοδότησης για την κατασκευή κτηρίων εκμετάλλευσης (ποιμνιοστάσιο και τυροκομείο).

Η διαχείριση (επανεισαγωγή των αιγοπροβάτων) :

- 330 εκτάρια εκτάσεων φελλοδρυός και αποκαταστημένης μακκίας βλάστησης με φελλοφόρες βελανιδιές.
- 75 περιφραγμένα εκτάρια που χωρίζονται σε πολλά πάρκα (8 χλμ. περιφράξεων 4 ηλεκτροφόρων καλωδίων).
- 40 εκτάρια επισποράς στις ζώνες κλειδιά.
- Ανέγερση κοινοτικού ποιμνιοστασίου και τυροκομείου εντός της ζώνης καθαρισμού από την καύσιμη ύλη.
- Κόστος παρεμβάσεων για τα 330 εκτάρια της ζώνης καθαρισμού (επικαιροποιημένο): περίπου 189 000 €, ήτοι τιμή κόστους 570 € / εκτάριο ζώνης καθαρισμού.
- Κόστος συντήρησης: εν αναμονή υπογραφής σύμβασης MAETER DFCI (παλαιά σύμβαση συντήρησης: 150 € / εκτάριο)

Φωτό 1: Ταχύτατη εξάπλωση της βλάστησης στην έκταση φελλοδρυός μετά τη μείωση της ποιμνικής πίεσης

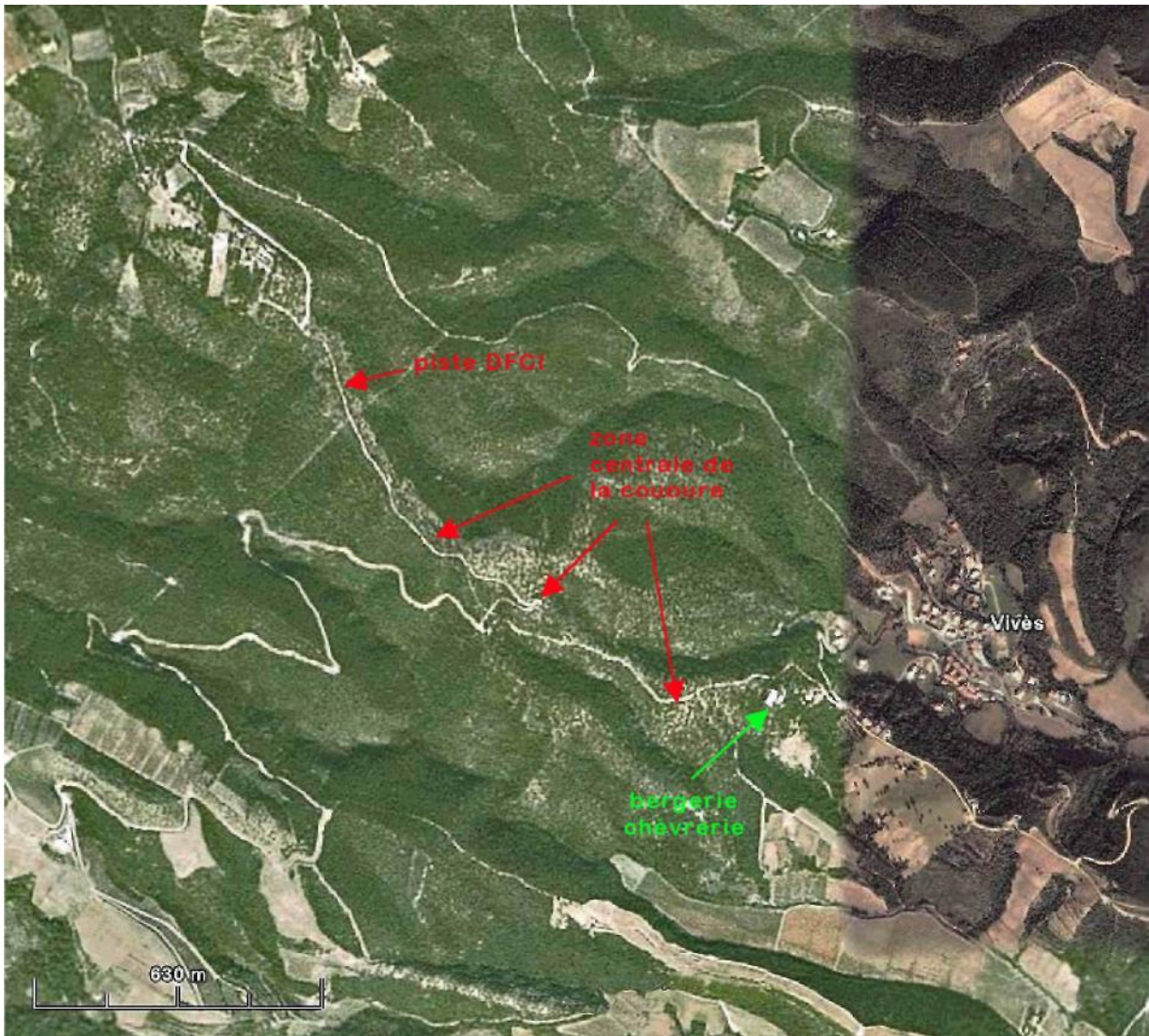
Οι πρώτες δασοκτηνοτροφικές παρεμβάσεις (εκθάμνωση, σπορά ειδών βοσκής) πραγματοποιήθηκαν το 1988, χρειάστηκε όμως να επαναληφθούν το 1993, λόγω καθυστέρησης στην ανοικοδόμηση των κτιρίων της εκτροφής που κατέστησαν αδύνατη την εγκατάσταση του επιλεγμένου κτηνοτρόφου στο χώρο νωρίτερα.

Η κτηνοτροφική εγκατάσταση – επαναφορά πραγματοποιήθηκε το 1993: Ο κτηνοτρόφος εγκαταστάθηκε με το κοπάδι του

(αποτελούμενο από γαλακτοπαραγωγές κατσίκες και θηλάζουσες προβατίνες) τον Ιούνιο και ολοκλήρωσε τις πρώτες παρεμβάσεις με περιφράξεις και σπορές. Το πρόγραμμα τέθηκε σε λειτουργία στην τοποθεσία στις αρχές του 1994.

Μία ένωση ιδιοκτητών γης (ASL), που είχε συσταθεί προηγουμένως, είχε επιτρέψει τις πρώτες αποκαταστάσεις των εκτάσεων φελλοδρυός το 1991. Η ένωση είχε άμεσα συμφέροντα από τα αποτελέσματα του κοπαδιού όσον αφορά τη διάνοιξη της μακκίας βλάστησης κάτω από τα δέντρα, η οποία επρόκειτο έπειτα από μερικά χρόνια να επιτρέψει την περισυλλογή του φελλού στις επιφάνειες βόσκησης.

¹ Διακοινοτικό Συνδίκαιο

Εναέρια άποψη της διαμορφωμένης ζώνης καθαρισμού (Ποιμνιστάσια)

Φωτό2: Πίστα.DFCI, κεντρική ζώνη καθαρισμού καύσιμης ύλης, ποιμνιστάσιο αγροπροβάτων, Vivès

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΚΤΡΟΦΗΣ

Το σύστημα που εφαρμόστηκε στηρίχτηκε σε δύο κοπάδια και δύο βασικά είδη παραγωγής: το κοπάδι των προβάτων για την παραγωγή κρέατος επέτρεπε την αξιοποίηση μεγάλων εκτάσεων της τοποθεσίας χωρίς πολλή εργασία (απόλυτα υπαίθριες συνθήκες, καθοδήγηση κοπαδιού με κινητό πλέγμα).

Το κοπάδι μετακινούταν από τον Ιούνιο έως το Σεπτέμβριο σε συλλογικό χώρο ορεινής βοσκής και είχε ελάχιστο κόστος ως προς την αγορά ζωοτροφών. Το κοπάδι των αιγών, πιο απαιτητικό ως προς την εργασία αλλά και καλύτερα προσαρμοσμένο σε συνθήκες κλειστής μακκίας βλάστησης, δημιουργούσε ανοίγματα στις εκτάσεις φελλοδρυός. Λιγότερο αυτόνομες, οι κατσίκες απαιτούσαν σαφώς περισσότερα συμπληρώματα. Οι πωλήσεις των τυριών εξασφάλιζαν τακτικότερα έσοδα, τα οποία με τη σειρά τους διασφάλιζαν το σύστημα.

Εκμετάλλευση προβάτων + τυροπαραγωγών αιγών:

- 215 θηλάζουσες προβατίνες.
- 55 γαλακτοπαραγωγές κατσίκες για την πώληση κατσικίσων τυριών.
- 330 εκτάρια διαδρομών εντός των εκτάσεων φελλοδρυός, εκ των οποίων 75 περιφραγμένα εκτάρια, τα υπόλοιπα με επιτηρούμενη βόσκηση.
- 50 εκτάρια αμπελώνων και οπωρώνων με επιτηρούμενη βόσκηση.
- 6 εκτάρια αρδευόμενων λιβαδιών χορτονομής για την παραγωγή χόρτου.
- Μετακίνηση των προβατίνων κατά το θέρος.
- 2 άτομα πλήρους απασχόλησης στην εκμετάλλευση.

Ο στόχος ήταν διπλός:

- συνδυασμός των συμπληρωματικών στοιχείων των δύο κοπαδιών για την επίτευξη παραγωγής και οικονομικής απόδοσης που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της οικογένειας και να εξισορροπεί το φόρτο εργασίας σε ετήσια βάση,
- ικανοποίηση ταυτοχρόνως της ανάγκης προστασίας του δάσους και του χωριού από πυρκαγιές.

Ο κτηνοτρόφος δεσμεύτηκε από το 1994 και μετά με μία σύμβαση συντήρησης των στρατηγικών εκτάσεων ως προς την

DFCI, με αντάλλαγμα την αποζημίωσή του για την παρεχόμενη υπηρεσία μέσω του μηχανισμού των γεωργό - περιβαλλοντικών μέτρων (με συγχρηματοδότηση από το γαλλικό κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση).

Φωτό 3: Αποψη της ζώνης καθαρισμού όπου βόσκουν οι αίγες (την άνοιξη)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Επιπτώσεις στη βλάστηση:

Ο αντίκτυπος της βόσκησης από τα αιγοπρόβατα στη μείωση της φυτομάζας υπήρξε σημαντικός: Τα θεωρούμενα ως μη αξιοποιήσιμα είδη περιορίστηκαν (για παράδειγμα το *Cistus monspeliensis*).

Οι επισπορές ειδών κατάλληλων για βοσκή είχαν αρκετά καλά αποτελέσματα. Επέτρεψαν τον περιορισμό των θάμνων και ευνόησαν τη βόσκησή τους. Η εφαρμογή μίας σύμβασης γεωργό -

περιβαλλοντικής συντήρησης που διασφάλιζε αποζημίωση στον κτηνοτρόφο για τις υπηρεσίες που παρείχε στα πλαίσια της DFCI, απετέλεσε κίνητρο για τη δέσμευσή του, έναντι του διαχειριστή DFCI.

Πλεονέκτημα ως προς το σύστημα σίτισης:

Η ποικιλία των διαθέσιμων πόρων (μακκία βλάστηση και διαθέσιμη δρυς καθόλη τη διάρκεια του χρόνου, επισπορές σε περίπτωση ενισχυμένων

αναγκών, φυλασσόμενες διαδρομές για τα κοπάδια, θερινή μετακίνηση για τα θηλάζοντα ζώα) επέτρεψε την οικονομική σίτιση των δύο κοπαδιών.

Οικονομική βιωσιμότητα:

Τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν χάρη στο συνδυασμό των τριών δραστηριοτήτων (εκτροφή τυροπαραγωγικών αιγών, εκτροφή προβάτων και σύμβαση ΜΑΕ) κατέστησαν την εκμετάλλευση βιώσιμη σε μία ιδιαιτέρως δύσκολη περιοχή.

Ωστόσο, το σύστημα εξαρτάται από τη βιωσιμότητα του καθεστώτος των συμβάσεων ΜΑΕ. Χωρίς αυτόν το μηχανισμό, δε διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του συστήματος. Έπειτα από δύο έτη άνευ συμβάσεων, η δυνατότητα νέας σύμβασης ΜΑΕΤΕΡ το 2008, θα διασφαλίσει την προστασία των κερκτημένων.

Τέλος, η συνέχιση της πολιτικής της κοινότητας υπέρ της DFCI θεωρείται αναγκαία στα πλαίσια μίας τεταμένης κατάστασης κερδοσκοπίας στην κτηματαγορά.

Φωτό 4: Αποτελέσματα εκθάμνωσης και επισποράς στις εκτάσεις φελλοδρύς.

Φωτό 5: Συντήρηση μέσω της βόσκησης αγρών έπειτα από τη διάνοιξη της μακκίας βλάστησης κάτω από τις φελλοφόρες βελανιδιές.